

POSTANOWIENIE

25 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 25 marca 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.
z udziałem P.R., Skarbu Państwa - Starosty P. i Gminy Miejskiej P.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej P.R.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Przemyśle
z 19 października 2023 r., I Ca 433/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Przeworsku adw. M.K. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł powiększoną o podatek od towarów i usług we właściwej stawce, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną skarżącemu w postępowaniu kasacyjnym;**
- 3. kosztami postępowania kasacyjnego poniesionymi przez uczestników obciąża skarżącego, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

(K.L.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 października 2023 r. Sąd Okręgowy w Przemyśle oddalił apelacje wnioskodawcy i uczestnika P.R. od postanowienia Sądu Rejonowego w Przeworsku z 10 listopada 2022 r. (punkt I), ustalił, że każdy uczestnik ponosi koszty postępowania apelacyjnego związane ze swoim udziałem w sprawie (punkt II) oraz przyznał wynagrodzenie pełnomocnikowi z urzędu (punkt III).

Skargę kasacyjną od tego postanowienia wniósł P.R., zaskarżając je w punkcie I. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni

(zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, by zaskarżone postanowienie było dotknięte tego rodzaju nieprawidłowościami. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stwierdził, że zarzuty naruszenia art. 172 § 1 k.c., art. 292 k.c., art. 305⁴ k.c. w związku z art. 710 k.c. mają charakter oczywisty, gdyż z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż poprzednik prawny wnioskodawcy był posiadaczem zależnym i łączył go stosunek obligacyjny z poprzednikami prawnymi uczestnika P.R. - małżonkami M. i T. P. - mocą którego ci ostatni zezwolili poprzednikowi prawnemu wnioskodawcy na bezpłatne korzystanie z części swojej nieruchomości dla celów przesyłowych, co wyłączało (ze względu na brak niezbędnego *animus*) możliwość zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Ponadto skarżący powołał się na oczywisty charakter zarzutu naruszenia art. 520 § 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne obciążenie uczestnika P.R. kosztami postępowania w całości; a także odwołał się do stanowiska Sądu Najwyższego, że brak merytorycznego stanowiska sądu II instancji w odniesieniu do większości zgłoszonych w apelacji zarzutów jest takim naruszeniem przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, ponieważ w tej sytuacji zaskarżone orzeczenie stwarza jedynie pozory przeprowadzenia kontroli instancyjnej przez sąd II instancji i stwierdził, że zaskarżone orzeczenie narusza także art. 386 § 1 i art. 385 k.p.c.

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

Uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia nie daje podstaw do stwierdzenia, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał wszystkich podniesionych przez skarżącego zarzutów apelacyjnych. Rozważania Sądu Okręgowego ogniskowały się wokół oceny, czy posiadanie wnioskodawcy i jego poprzedników prawnych miało charakter zależny i czy poprzednicy prawni skarżącego wyrazili zgodę na korzystanie z ich działki również w inny sposób niż wkopanie przewodów magistrali wodociągowej. O ile zatem zamiarem skarżącego było odwołanie się we wniosku również do postawionych w podstawach skargi zarzutów naruszenia art. 224 § 1 w związku z art. 378 § 1 k.p.c. oraz art. 233 w związku z art. 391, z art. 378 § 1 i z art. 382 k.p.c., o tyle ze względu na brak jakiegokolwiek argumentacji skarżącego w tym zakresie nie ma podstaw do stwierdzenia, że zarzuty te mają charakter oczywisty.

Oczywistego charakteru pozbawione są również zarzuty naruszenia art. 172 § 1 k.c., art. 292 k.c., art. 305⁴ k.c. w związku z art. 710 k.c. U podstaw rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego legło stwierdzenie, że poprzednicy prawni

skarżącego nie wyrazili zgody na korzystanie z ich działki w jakikolwiek inny sposób niż wkopanie przewodów magistrali wodociągowej. Sąd Okręgowy wykluczył możliwość wykładni złożonego przez nich oświadczenia woli jako udzielającego Skarbowi Państwa upoważnienia do korzystania z działki inaczej niż przez czasowe wejście i zakopanie urządzenia przesyłowego, a także przyjęcie domniemanego wyrażenia przez nich zgody na korzystanie z nieruchomości w szerszym zakresie. Zaakcentował również, że posadowienie magistrali było ostatecznie inne niż wyrażono na to zgodę, a właściciel sprzeciwiał się takiemu jej przebiegowi, co czyni zbędnymi wszelkie dywagacje na temat zakresu tej zgody, a w konsekwencji nawiązania lub nie, stosunku o charakterze obligacyjnym.

Twierdzenie skarżącego, że z ustalonego stanu faktycznego wynika, iż poprzednik prawny wnioskodawcy był posiadaczem zależnym i łączył go stosunek obligacyjny z poprzednikami prawnymi uczestnika, ignoruje ujawnioną w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia argumentację Sądu Okręgowego i samodzielnie, w ustalonych w sprawie i wiążących Sąd Najwyższy okolicznościach faktycznych, nie może przekonywać o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Za oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej nie mógł też przemawiać, wskazany jedynie we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzut naruszenia art. 520 § 2 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i bezzasadne obciążenie uczestnika P.R. kosztami postępowania w całości. Wadliwość rozstrzygnięcia o kosztach procesu bowiem nie może stanowić przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nieprawidłowości zaś związane z rozstrzygnięciem o kosztach procesu, chociażby miały oczywisty charakter, nie mogą samodzielnie prowadzić do uwzględnienia skargi kasacyjnej nawet w części. Badając zasadność skargi kasacyjnej Sąd Najwyższy nie może rozpoznawać zarzutów dotyczących rozstrzygnięcia o kosztach postępowania odwoławczego; postanowienie o kosztach postępowania apelacyjnego - akcesoryjne względem rozstrzygnięcia co do istoty sprawy - może podważyć tylko wtedy, gdy skarga kasacyjna wniesiona od tego orzeczenia podlega uwzględnieniu w całości albo w części (zob. np. uchwałę Sądu Najwyższego z 25 lipca 2023 r., III CZP 154/22, OSNC 2024, nr 2, poz. 14).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił, jak w sentencji.

O wynagrodzeniu pełnomocnika z urzędu orzeczono zgodnie z § 11 pkt. 3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2, § 4 ust. 1 i 3 oraz § 24 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 763 z późn. zm.).

[a.ł]

(K.L.)